

Село Бабяк

Село Бабяк се намира в [планински](#) район, в северозападните склонове на [Велийшко-Виденишкия дял](#) на [Западните Родопи](#). Състои се от централна част от няколко разпръснати [махали](#) – населени местности Узуновци (Длъгновци) и Чирек. През селото тече река, която до него се нарича Гръбница, а след това – [Бабяшка река](#). Северно от Бабяк се намира връх [Бабяшка чука](#).^[1]

Селото е разположено на 15 километра североизточно от гара [Белица](#) и на 30 километра в същата посока от [Банско](#).

До 1954 година към Бабяк се броят населени местности, които влизат в състава на днешните села [Бел камен](#), [Бунцево](#), [Дагоново](#), [Конарско](#), [Смолево](#), [Юруково](#); до 1955 – населени местности в състава на селата Аврамово, Бойка, Горно Краище, Върхари (закрито), Гълъбово, Орцево, Палатик, Черешово. Близки населени местности са Узуново и Чирек.

Селото се споменава в османски списък на хората, натоварени да събират овце за султанския двор от 1576 година. Посочени са жителите Вели, син на Дамад Пазарлъ; Сюлейман, син на Абдуллах; Хасан, син на Караджа; Алагъоз Абдуллах; Ине Бали Хамза, Хадър, син на Насух и Ахмед, син на Насух, натоварени да събират общо 235 овце.^[3] Фактът че доста души носят името „Абдуллах“, говори че най-вероятно са били, преди това, немюсюлмани или поне бащите им са били такива. Османците са давали бащиното/фамилното име „Абдуллах“ на новоприелите исляма, чиито бащи или вече били мъртви, или не са били приели исляма заедно със синовете си. Това име е от арабски произход и значи „Божи раб“.

В XIX век Бабяк е чисто мюсюлманско село в [Неврокопска](#) каза на [Османската империя](#). Населението се препитава с овцевъдство, [лов](#) и катранджийство. В „[Етнография на вилаетите Адрианопол, Монастир и Салоника](#)“, издадена в [Константинопол](#) в 1878 година и отразяваща статистиката на мъжкото население от 1873 година, *Бабяк (Babiak)* е посочено като село с 892 домакинства и 2100 жители [помаци](#).^[4]

След [Руско-турската война](#) и [Съединението на България](#) населението на бабешките колиби намалява. През 1887 година [Христо Попконстантинов](#) обнародва статистика за броя на домакинствата в бабешките колиби, в която Бабяк е посочено като селище с 200 [помашки](#) семейства.^[5]

[Георги Стрезов](#) пише през 1891 година, че с името „Бабек“ наричат много махали и групи от по 3 – 4 къщи, разпръснати по върховете и по полите на [Доспат](#) от [Аврамово](#) до Чукурли Чайл, на разстояние от 30 часа път. Според него:

Най-голямата махала е собствено Бабек, на И от [Якоруда](#) 3 часа; тук в петък се набират от махалите помаци да се молят в единствената джамия по целия Бабек. Тук е седалище и на един полунезависим управител и съдия, който държи тези чинове по наследство. Сегашният се казва Х. Мустафа ага. От махалите по-големи са Аврамово, [Дагонска](#) и Медарската махала. Местността е само планиниста; гора вековна; високи борове до небето, таквиз, които са високи повече от 30 метра. От житните растения става само ръж, и царевица по-малко; поминуват най-вече със скотоводство и дърводелство; правят катран и хранят пчели речи без изключение. Животът, нравите и обичаите на бабечане са чисто патриархални. Всяка къща си е заобиколена със своя гора и нивичка; в работи, що не се достигат направо до правителството, управляват си се самостоятелно, по старото славенско право; старейшина и наследствен кмет. Даждие на плащат никак; рядко дават – ако искат – по нещо. Бирник тук не смее да стъпи; онези, които си позволят да влязат, не излезли още еднъж. Говорът и облеклото на тези помаци ги отличава от съседите им помаци и българе. Без съмнение спазени са много стари форми в езика, предания, приказки и др. Бабечане са планински полудиви хора, които нищо не са видели въвн от своя кът, нищо не са чули освен баснословните разкази за славното им минало. Ако и да са мухамедане по вяра, повечето от тях не са стъпили през живота си в джамия и не знаят, що нещо е тя.

